

Tompa Mihály.

Annyit érzek, és oly keveset tudok kifejezni.

Ugy érzem mindazt, a mi most bennem van, és nem bírom tollam alá adni szavakban. Tompáról akarok írni, és Democles kardját vélem felettem hajszálon függeni — gyengeségemet; mely azzal riaszt, hogy Tompa Mihályt nem fogom úgy ismertethetni, mint a hogyan akarnám, mint a hogy azt tőlem olvasóim várják.

A közönség ismeri őt, hazánk koszorús költőjét, ki annyiszor csendes ábrándba sülyeszté őszi dalai által a kifáradt lelket, mely szellemében kívánta feltalálni pihenő nyugtát. A közönség ismeri őt, a magyar nemzet koszorús költőjét, népregéivel, melyek mindegyike gyöngyszem, mennyek magasáról lehullt harmatcsepp, melytől megenyhül a regék ábrándvilágát kutató lélek, és szomját csillapítja vele. A közönség ismeri őt, a ki virágregéiben a költészetet kimeríté, a költészet nagy világából felmutatá a legderültebb eget, melynek napja fényözönben sugároz szelleme által a nemzeti költészet tarka mezejére, — Tompa Mihály! Tompa Mihály!

Hazánk e remekírója, ki Aranynyal és Petőfivel a világ leghesebb triumvirátusát képezi, a költészetnek már jó régóta felkent bajnoka, s mint ilyen, már rég óta válik a nemzetnek dicsőségére. Az Atheneum vala azon tér, melyben ő is, mint számos költőnk, még tanuló korában fellépett. Költészete szilárdságát megnyerve, oly térre vitte őt, melyben még eddig senki sem működék, a népregék írására. Már azon vidék is, melyben először pillantá meg a napvilágot, a gyönyörű Gömör megye, elég tényező lehe-

tett Tompa költészete imez kifejlésére, ott levén a híres hegy-
üregek, beszélő patakok, zengő barlangok s viszhangok regényes
tája, egy-egy tárgy a költőnek, melyből majdan népregéit írná.
E népregék az előadás szabatossága, kelleme és bizonyos varázsa
által páratlan költői művek lettenek, s ha amaz igazi magyar
szellemet vesszük, mely bennök rejlik, valódi nemzeti legen-
dák, valódi nemzeti hagyományok. Legkitünőbbek köztük a
»Veres patak«, »Fekete eb«, »Pogány kut« — ha ugyan lehet
köztük különbséget tenni, szépségre nézve.

Tompa virágrégei valami oly gyönyörű, mély költészettel
írvák, mely egyetlen a világon. Az olvasó lelkét elragadja a ben-
nők rejlő szellem, és valódi tündérvilágba varázsolja, melyből
csak bánatunkra eszmélünk ismét e hideg életre. Ezek közt az
»Ibolya álma« méltán egyetlennek mondható egész irodal-
munkban.

De nemcsak a regevilágban, a népköltészetben is Tompa
első népköltőink mellé tétethetik. Népdalait énekelik ország-
szerte, bennök az eredetiség, szerelem kedves színei, a gördülé-
keny nyelv kitünők. Példa rá a »Télen nyáron pusztán az én
lakásom«, mint legjobb népdalaink egyike. — Költői beszélyei
Garai Jánoséi mellé állíthatók mind poésis, mint formai szépség
tekintetében.

.....
Tompa Mihály jelenleg Hamván, Gömörmegyében, a Sajó
bajos völgyében protestans lelkész, s egy kedves nő s szerető csa-
lád körében, hiveitől szeretettve, éli megszentelt napjait.

Egyszer láttam életemben, de soha se feledem el azt a pil-
lanatot. Szentegyházban voltam, gr. Teleki József requiemén; ak-
kor láttam Székácsal karonfogva. Valóban, az Isten szolgájának
tökéletes mintaképe. Magas termet, magas homlok, mondolavá-
gasu fekete, szelid szemek, arczán a tisztelet, jóság és földi erény
amaz ünnepélyes kifejezésével, mely arczképein is mindenütt oly
jellemző.

Tompa leghűbb barátjai közé tartozott Petőfinek, ki költeményeiben is gyakran előhozá. Mint ember igazi jó református magyar lelkész, a mi annyit tesz, hogy szívében mély érzelem, szellemében magasztosság, kedélyében vidámság honol. Szereti is őt mindenki.

Csak azt a kies Hamvát, meg azt a csendes paplakot, azt szeretném egyszer úgy meglátni, és nézni a tiszteletest, miként sétálgat kertjében gondolkozva *Azon az arczon ott tükrözné magát a vallás, költészet, nemzeti büszkeség szentháromsága*

